

Anti-Pestprotocol Duynvaerder

Inleiding:

Pesten heeft een ernstige impact op de betrokkenen en kan langdurige gevolgen hebben voor zowel slachtoffers als daders. In onze organisatie streven we naar een veilige, respectvolle en inclusieve omgeving, waarin iedereen zich gewaardeerd en geaccepteerd voelt. Daarom nemen we pesten serieus en hanteren we een duidelijk protocol om pestgedrag te voorkomen en te stoppen.

Wat is (cyber)pesten?

Pesten is het langdurig/herhaaldelijk uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een groep/persoon tegen een of meer medeleerlingen. Een persoon wordt gepest als hij/zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door een of meer personen. Bij cyber op digitaal pesten vindt dit plaats via digitale/sociale media zoals; e-mail, chats, sms, telefoontjes etc.

Bijvoorbeeld:

- stukmaken, afpakken en/of verstoppen van eigendommen
- nroepen, uitlachen en/of belachelijk maken
- schelden of scheldnamen geven, dreigen
- nadoen, imiteren, bij voorkeur sterk overdreven
- uitsluiten van groepsspel of sportactiviteit, doodzwijgen
- fysiek geweld
- afpersing: dwingen om geld of spullen te geven of iets voor de pester te doen

Gevolgen pesten

Het gepeste kind heeft verdriet en pijn. Het pesten maakt 'hem/haar' angstig en bang. Hij weet niet hoe het pestgedrag te stoppen en doet geen beroep op volwassenen om hem te helpen of heeft dat wel gedaan zonder resultaat. Redenen om het niet te melden kunnen schaamte zijn of de angst dat het pesten nog erger zal worden.

Soms lijkt het probleem onoplosbaar voor het kind of heeft het kind het idee dat hij klikt. Het pesten gebeurt meestal op een zodanige manier dat volwassenen het niet merken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders):

- Niet meer over school vertellen thuis
- Niet meer naar school willen
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

In bijlage 4 vindt u een overzicht van de kenmerken en gevolgen van plagen vs. pesten. Als ook een stroomdiagram hoe te handelen in geval van pesten.

Preventief

De school zet zich in om een goed pedagogisch klimaat te creëren. Je vertrouwd en veilig voelen op een school is een belangrijke voorwaarde voor iedereen. Als er een goed pedagogisch klimaat heerst in de klas of in de school, dan heeft het kind de ruimte om zich te ontwikkelen. Wanneer de kinderen zich op school veilig voelen, zullen ze ook graag naar school toe gaan. Wanneer een kind zich niet veilig voelt in de klassensituatie, leert het niet lekker, ziet het er tegenop om naar school te gaan en zijn of haar leerprestaties blijven achter. Met betrekking tot een goed pedagogisch klimaat zijn de volgende elementen van belang.

- *Veilige relatie*

Wanneer een kind opgroeit in een liefdevolle en veilige omgeving en zich door anderen gerespecteerd voelt, kan hij al zijn aandacht op het leren richten.

- *Competentie*

Kinderen krijgen zelfvertrouwen door steeds te ervaren dat ze meer kunnen. Ze leren zichzelf te vertrouwen door steeds meer positieve ervaringen op te doen.

- *Zelfredzaamheid/ zelfstandigheid*

Door de zelfstandigheid en het ontwikkelen van zelfstandigheid, 'eigen initiatief', te bevorderen, ervaren kinderen dat ze zelf mogen kiezen, beslissingen mogen nemen.

Om te garanderen dat het pedagogisch klimaat op school goed is en de preventieve aandacht ook werkelijk aan bod komt (zowel op school-, leerkracht-, leerling-, als ouder niveau), zet de school verschillende activiteiten in.

Vreedzame school

De Vreedzame School is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

PBS: Positive Behaviour Support

Positive Behavior Support (PBS) is een preventieve, proactieve en systematische aanpak gericht op het bevorderen van gewenst gedrag en het voorkomen van probleemgedrag binnen de organisatie. PBS richt zich op het creëren van een veilige, voorspelbare en positieve omgeving waarin iedereen zich gerespecteerd en ondersteund voelt.

Binnen het veiligheidsprotocol betekent PBS dat er actief wordt gewerkt aan:

- **Heldere gedragsverwachtingen:** Voor alle ruimten (zoals klaslokalen, gangen en buitenruimtes) zijn duidelijke gedragsregels opgesteld die met alle betrokkenen worden gedeeld en regelmatig worden herhaald.
- **Positieve bekrachtiging:** Gewenst gedrag wordt consequent beloond, bijvoorbeeld met complimenten, beloningssystemen of groepsdoelen. Zo wordt positief gedrag versterkt.
- **Preventie van incidenten:** Door het aanleren van sociale vaardigheden, het herkennen van signalen en het toepassen van de-escalatietechnieken wordt incident gedrag zoveel mogelijk voorkomen.
- **Data-gestuurde aanpak:** Incidenten en gedragsontwikkelingen worden geregistreerd en geanalyseerd, zodat gerichte interventies kunnen worden ingezet.
- **Samenwerking met ouders/verzorgers en externe partners:** PBS is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Er wordt nauw samengewerkt met het netwerk rondom het kind of de jongere.
- **Aandacht voor herstel:** Bij incidenten wordt herstelgericht gewerkt, met ruimte voor reflectie en het herstellen van relaties.

PBS draagt bij aan een positief en veilig klimaat voor zowel leerlingen/cliënten als medewerkers. Het vormt een fundamentele bouwsteen in het creëren van een veilige leer- en werkomgeving.

Rots en Water

Rots en Water is een psychofysieke training die zich richt op sociale competentie, weerbaarheid en zelfvertrouwen. Het programma wordt veel gebruikt op scholen (bas

Wat betekent "Rots" en "Water"?

- **Rots** staat voor stevigheid: opkomen voor jezelf, grenzen aangeven, standvastigheid en zelfvertrouwen.
- **Water** staat voor flexibiliteit: samenwerken, meebewegen, luisteren, empathie en verbinding maken.

De kern van de training is het vinden van een balans tussen deze twee krachten. Soms moet je stevig staan (rots), en soms juist meebewegen of aanpassen (water).

Doelen van Rots en Water:

- Versterken van zelfbewustzijn en zelfvertrouwen.
- Leren omgaan met pesten, groepsdruk en conflicten.
- Verbeteren van sociale vaardigheden en samenwerking.
- Weerbaar worden zonder agressief te zijn.

De eerste twaalf weken wordt ingezet op groepsvorming. Krijgen alle groepen één keer per twee weken een groepsles. Daarna volgen er 7 weken waarin individuele kinderen werken in groepjes van 4 aan weerbaarheid, zelfstandigheid en zelfvertrouwen. Dit herhaalt zich in de tweede helft van het jaar.

Oplossingsgericht bemiddelingsgesprek → gesprek zonder schuldvraag

Een gespreksinterventie die preventief en curatief kan worden ingezet bij het oplossen van pesten als onderdeel van een set aan maatregelen. Leerkrachten Manon Apeldoorn en Amber Vermeulen hebben de opleiding anti-pestcoördinator gevolgd en afgerond en zijn hierin geschoold.

Kenmerken: - gespreksinterventie in combinatie met trainen van gewenst gedrag, - empathie vergroten, - oplossingen vanuit de leerlingen zelf.

Zie bijlage 2

Burgerschapsonderwijs

Op Duynvaerder richten wij ons op goed burgerschapsonderwijs dat aansluit bij de specifieke ontwikkelbehoeften van onze leerlingen in onze wijk. Dit draagt op verschillende manieren bij aan het voorkomen van pesten op school. Het burgerschapsonderwijs geven wij vorm vanuit ons eigen Curriculum Burgerschapsonderwijs Duynvaerder. Hier zijn de belangrijkste manieren waarop we vanuit burgerschap ook werken aan pestpreventie en dus een fijne sfeer op school:

1. Bevorderen van empathie en respect

Burgerschapsonderwijs leert kinderen om zich in anderen te verplaatsen, verschillende perspectieven te begrijpen en respectvol om te gaan met verschillen. Door deze sociale vaardigheden te ontwikkelen, neemt de kans af dat leerlingen elkaar buitensluiten of kwetsen.

2. Actief oefenen met sociale vaardigheden

In burgerschapsonderwijs wordt vaak geoefend met samenwerken, communiceren, conflictoplossing en het aangeven van grenzen. Dit helpt leerlingen om op een constructieve manier met elkaar om te gaan en spanningen op te lossen zonder agressie of uitsluiting.

3. Bespreken van normen en waarden

Kinderen leren wat gewenst gedrag is in een gemeenschap, en waarom respect, eerlijkheid en solidariteit belangrijk zijn. Door gezamenlijk na te denken over wat 'goed' gedrag is, ontstaat er een sociale norm die pesten afwijst.

4. Veilige en inclusieve schoolcultuur

Een belangrijk onderdeel van burgerschapsonderwijs is het creëren van een schoolcultuur waarin iedereen zich welkom, veilig en gehoord voelt. Kinderen die zich verbonden voelen met hun klas en school zijn minder geneigd om te pesten én eerder geneigd om in te grijpen als ze pesten zien.

5. Versterken van burgerschapscompetenties

Door kennis en vaardigheden te ontwikkelen op het gebied van democratie, participatie en maatschappelijke verantwoordelijkheid, leren kinderen dat ze zelf invloed hebben op hun omgeving — ook als het gaat om pesten signaleren of tegengaan.

6. Stimuleren van leerlingbetrokkenheid

Kinderen worden via burgerschapsonderwijs actief betrokken bij het vormgeven van regels, afspraken en de schoolgemeenschap. Dit verhoogt de sociale samenhang en de verantwoordelijkheid voor elkaars welzijn.

Coöperatief leren

Leerlingen leren met en van elkaar. Tijdens coöperatief leren werken de leerlingen op een gestructureerde manier samen in kleine, heterogeen samengestelde groepen. De achterliggende gedachte is dat kinderen niet alleen leren van de interactie met de leerkracht, maar ook van de interactie met elkaar. De leerlingen zijn actief met de leerstof bezig, ze praten er met elkaar over, waardoor de inhoud van de stof meer betekenis voor hen krijgt. Door de samenwerking in een groepje ontwikkelen leerlingen ook samenwerkingsvaardigheden. Samen kunnen werken is een belangrijke vaardigheid om te kunnen functioneren in de samenleving. Binnen coöperatief leren kunnen verschillen tussen leerlingen benut worden: De 'sterke' leerlingen zijn model voor de 'zwakkere' leerlingen en helpen hen. Op hun beurt krijgen de 'sterke' leerlingen meer inzicht in de leerstof door de uitleg die ze aan anderen geven. Door samen te werken, leren de leerlingen in een groep elkaar beter kennen. Er ontstaat een klimaat in de klas waarin leerlingen elkaar waarderen, begrip voor elkaar hebben en bereid zijn elkaar te helpen.

Coöperatief leren stimuleert de interactie tussen de leerlingen. Leerlingen zijn met elkaar in gesprek over de inhoud van het werk. Interactie tussen leerlingen onderling leidt tot ontwikkeling, zowel op cognitief als op sociaal gebied. Op cognitief gebied leren kinderen

van het verwoorden van hun kennis, gedachten, opvattingen en ideeën, het spiegelen hiervan aan die van anderen en eventueel het bijstellen van hun kennis en opvattingen. Ook sociale en communicatieve vaardigheden worden door de interactie bevorderd. Bij een groepsopdracht moet je anderen de gelegenheid geven een inbreng te hebben, leren luisteren en reageren en met elkaar tot een goede uitvoering van de opdracht zien te komen. Samenwerken is een vaardigheid die van groot belang is om goed te kunnen functioneren in het maatschappelijk leven.

Het is ons streven om in het schooljaar 2026-2027 ons te ontwikkelen in het coöperatief leren, met als doel dat het coöperatief leren verweven zit in alle lessen van alle leerkrachten in de school. Ter bevordering van sociale ontwikkeling, saamhorigheid en ter preventie van pestgedrag.

Gouden, zilveren en bronzen weken

Gouden, zilveren en bronzen weken in het onderwijs zijn de weken na lange vakanties (2 of meer weken) waarin de groepsdynamiek een belangrijke rol speelt.

De Gouden Weken

Met De Gouden Weken worden de eerste weken van het schooljaar bedoeld. Ze zijn bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming. De eerste weken van het schooljaar zijn bepalend voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. Leerlingen verkennen elkaar, de leerkrachten / docenten en de regels en ook het groepsvormingsproces begint na een vakantie weer helemaal opnieuw. De onderwijsprofessional speelt in deze fase een belangrijke rol. Hoe maak je samen met kinderen een goede start? En hoe stimuleer je een positieve groepsvorming waar je een jaar lang plezier van hebt? Wees alert. Voor de herfstvakantie ontstaan vaak de eerste hulpvragen als het gaat om sociale vaardigheden, weerbaarheid en soms ook pestgedrag.

De Zilveren Weken

Het proces van groepsvorming begint na elke vakantie weer opnieuw. De Zilveren Weken – de twee weken na de kerstvakantie – is een belangrijke periode om te werken aan een positieve en veilige groep. Opnieuw speelt de onderwijsprofessional daarbij een essentiële rol. Net voor en na de kerstvakantie ontstaan er hulpvragen bij leerlingen die minder weerbaar zijn en/of gepest worden. Sommige vinden geen aansluiting, lopen sociaal vast en hebben het moeilijk. Het vertrouwen dat de situatie nog zal verbeteren, neemt vaak af voor leerlingen zo rond eind januari, wanneer deze in de periode voor de vakantie al was verslechterd. Leerlingen gaan minder goed functioneren, komen met minder plezier naar de school en krijgen klachten. Ook kan de groepsdynamiek voor de vakantie verstoord zijn geraakt. De zilveren weken bieden ook kansen om dit te herstellen.

De Bronzen Weken

Na de meivakantie (zeker als deze 2 weken achter elkaar is) begint de groepsvorming opnieuw. Dan kan er dus weer gewerkt worden aan een positieve en veilige groep. Na de meivakantie komt de zomervakantie al snel in beeld. Toch kan deze periode benut worden om te ondersteunen bij hulpvragen van kinderen die minder weerbaar zijn en/of gepest worden en bijdragen aan positief afsluiten van dit schooljaar of

maken van een sterke start in het nieuwe schooljaar. Ook kan de afrondingsfase gaan spelen, wanneer leerlingen de groep gaan verlaten voor de zomervakantie.

Curatief beleid

Pesten komt helaas op elke school voor, dus ook op onze school. Er zijn verschillende maatregelen en activiteiten die als interventie ingezet kunnen worden indien blijkt dat dit nodig is vanuit bijvoorbeeld de monitoring. De interventies kunnen gericht zijn op leerlingen, het team of ouders. In dit hoofdstuk beschrijven wij kort een aantal van deze interventies. Daarnaast staat in dit hoofdstuk het stappenplan wat gevolgd wordt indien pestgedrag zich voordoet. Zie bijlage 1

Leerlingen

* Oplossingsgericht bemiddelingsgesprek: Gesprek zonder schuldvraag:

Een bemiddelingsgesprek dat gevoerd kan worden tussen twee of meerdere leerlingen onder begeleiding van een leerkracht. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen. Zie bijlage 2 voor meer informatie.

* Gesprek met de gepeste

Met de gepeste in gesprek met als doel om de gepeste leerling te helpen invloed uit te oefenen op dat het pesten stopt en hem/ haar te helpen invloed uit te oefenen op behoud/ terugkomen van een positief zelfbeeld, mentale weerbaarheid en sociaal welbevinden. Voor een leidraad voor een gesprek met de gepeste, zie bijlage 5: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

* Gesprek met de pester:

Voor meer informatie, zie bijlage 6: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

* Groepsbesprek:

Met de groep in gesprek over hetgeen de leerkracht gezien of gehoord heeft en hierover uitleg vragen. Wat is ieders rol hierin en leerlingen oplossingen laten bedenken. Dit kan naar aanleiding van een conflict, maar ook naar aanleiding van resultaten van de monitoring.

* Training/workshop:

In een groep waar sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan er eventueel een training of workshop in de groep gegeven worden, bijvoorbeeld Rots en Water.

* Protocol lade 3: Acties en interventies bij langdurig belemmerend gedrag:

Wanneer een leerling een andere leerling pest, valt dit onder belemmerend gedrag. Wanneer dit belemmerende gedrag in ernstige mate of vaker voorkomt, kunnen daar ook consequenties aan vast zitten. Hiervoor hebben wij een sanctiebeleid opgesteld in onze school. Het doel van dit beleid is dat iedere leerling zich fijn voelt op school, er is duidelijkheid voor de leerling en alle betrokkenen (Zo gaan wij met ongewenst gedrag om. Zo helpen wij je. En deze overtredingen leiden tot bepaalde soort consequenties.) en dat wij op een helpende manier gewenst gedrag, welzijn en veiligheid stimuleren en creëren op onze school.

*Groeiplan/ kindplan:

Het doel van een groeiplan maken met een leerling is om samen met het kind doelgericht te werken aan zijn of haar ontwikkeling, waarbij de leerling actief betrokken wordt bij het

leerproces. Het groeiplan is vaak een onderdeel van handelingsgericht of kindgericht werken en draagt bij aan eigenaarschap, motivatie en persoonlijke groei van de leerling. Deze kan zowel met de pester als gepeste opgesteld worden. Het groeiplan is ook onderdeel van ons Protocol Lade 3: Langdurig Belemmerend Gedrag (zie hoofdstuk Signaleren en Afhandelen van het Veiligheidsbeleid 2025).

Team

*** Leerkrachtgesprek:**

Naar aanleiding van de uitkomsten van de monitoring kan er een gesprek plaatsvinden tussen leerkracht en de anti-pestcoördinator. Tijdens dit gesprek worden er vragen gesteld over het eigen functioneren van de leerkracht met betrekking tot zijn/haar houding naar de klas en naar de specifieke leerlingen. Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen leerlingen? Hoe veilig is het voor leerlingen in de klas?

Ouders:

*** Oudergesprek:**

Met ouders van gepeste leerlingen of leerlingen die pesten in gesprek om ze te informeren over de peestsituaties en over de manieren waarop wij hier als school mee omgaan. In dit gesprek kunnen ouders ook doorverwezen worden naar externe deskundige hulp als bijvoorbeeld blijkt dat het gepest worden of zelf pesten vooral voort lijkt te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden. *Voor meer informatie zie bijlage 7: Leidraad voor gesprekken met ouders bij pesten.*

*** Ouderavond:**

Indien er in een groep sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan school ervoor kiezen om een ouderavond te organiseren. Tijdens deze avond worden de ouders op de hoogte gebracht van situatie, wat school al gedaan heeft en hoe ze hiermee verder om willen gaan. Ouders krijgen deze avond ook tips mee over hoe zij hiermee om kunnen gaan.

Bijlagen:

Bijlage 1: Stappenplan bij conflicten en pestgedrag

Stappenplan bij conflicten en pestgedrag

Stap 0: Zelf proberen op te lossen
Als leerlingen een conflict met elkaar hebben, stimuleren wij ze eerst om het conflict zelf op te lossen. Hierbij is het wel heel belangrijk dat de leerkracht controleert of dit is gelukt. Op het moment dat het voor een van de leerlingen niet goed genoeg opgelost wordt, gaat het stappenplan in werking.
Stap 1: Bemiddelingsgesprek bij een eenmalig incident/ conflict
Wanneer: Ter plekke bij het signaleren van het incident/conflict. Indien niet mogelijk, dan z.s.m. (liefst op dezelfde dag)
Waarom: Vaak ontstaat pesten door een eenmalig conflict of incident dat niet wordt opgelost. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen.
Wie: Leerkracht en betrokken leerlingen + ouders 'melding van pesten' d.m.v. bellen of ouder na schooltijd inlichten.
Hoe: Een bemiddelingsgesprek op basis van de principes van * Gesprek zonder Schuldvraag . Dit gesprek wordt in een verkorte variant gevoerd. (vooral fase 1-2-3)
Stap 2: Afspraken evalueren
Wanneer: Na 2 dagen, na een week en na een maand.
Waarom: Het actief volgen of gemaakte afspraken in het bemiddelingsgesprek nagekomen worden.
Wie: Leerkracht en betrokken leerlingen. (ouder betrekken bij de afspraken dmv berichtgeving Social Schools)
Hoe: Dit kunnen korte gesprekjes zijn van 2 minuten indien het goed loopt. Geven van complimenten als het de leerlingen gelukt is om zich aan de afspraken te houden.
Stap 3: Bij aanhoudelijk pestgedrag: Gesprek zonder schuldvraag
Wanneer: - Als blijkt dat het de leerling(en) niet lukt om zich aan de afspraken te houden bij stap 2. - Als de leerkracht te horen krijgt dat er een ruzie of pestgedrag afspeelt.
Waarom: Zie stap 1. Daarnaast ook omdat je nu inzet op gedragsverandering door oplossingen te oefenen. Communicatie in combinatie met gedragstraining is het belangrijkste middel om een pestprobleem te doorbreken.
Wie: - Leerkracht met betrokken leerlingen. - anti-pestcoördinator met betrokken leerlingen. (IB'er inlichten)

Hoe: Gesprek zonder schuldvraag, alle fasen.

!! Let op: spreek eventueel eerst even apart met de leerling die gepest wordt waarin je uitlegt wat je gaat doen om diegene wat voor te bereiden op een gesprek met de leerling die pest.

Stap 4: Anderen op de hoogte brengen

Wanneer: Als je een gesprek zonder schuldvraag in stap 3 hebt gevoerd, breng je op dezelfde ouders en APC'er op de hoogte. Indien nodig ook andere teamleden. (TSO, BSO en VSO)

Waarom: Voor een goede samenwerking is het fijn als ouders en APC weten dat er een gesprek heeft plaatsgevonden en dat zij op de hoogte zijn van de gemaakte afspraken.

Wie: Degene die het gesprek met de leerlingen gevoerd heeft.

Hoe: Ouders en APC: Via een mail waarin je beschrijft hoe het gesprek is verlopen (proces) en welke afspraken er gemaakt zijn. Deze mail wordt ook in ParnasSys geplaatst als 'oudercontact' met als onderwerp 'gesprek zonder schuldvraag'. Team: leerkrachten die het aangaat even mailen of persoonlijk op de hoogte brengen. TSO BSO even aanspreken.

Stap 5: Oudergesprek

Wanneer: Als bovenstaande stappen geen (gewenste) verandering laten zien en pestgedrag blijft aanhouden.

Waarom: - Als school stelling nemen tegen het pestgedrag.
- Delen van zorgen met ouders.
- In overleg met ouders werken aan een bevredigende oplossing.

Wie: Leerkracht met ouders gepeste leerling
Leerkracht met ouders leerling die pest.
Naast de leerkracht sluit ook IB of APC aan bij dit gesprek

Hoe: Ouders informeren over de situatie en over hetgeen school hier al aan gedaan heeft. Ouders serieus nemen in hetgeen zij vertellen serieus. Adviezen geven over hoe om te gaan met een kind dat gepest wordt of zelf pest. Beleid van school bespreken over hoe hier verder mee om te gaan.

Stap 6: Groepsgesprek

Wanneer: Als er na stap 5 geen verandering plaatsvindt. Of als je eerder merkt dat de sfeer in de groep lijdt onder hetgeen er gebeurt.

Waarom: De groep laten zien dat je stelling neemt tegen hetgeen gebeurt. Bewustwording bij de groep van hetgeen er gebeurt en welke impact dat heeft. Bewustwording van welke rol de leerlingen hebben en wat zij kunnen doen om het te laten stoppen.

Wie: De eigen leerkracht (na overleg met APC) of de APC'er.

Hoe: Met de groep in gesprek over hetgeen de leerkracht gezien of gehoord heeft en

hierover uitleg vragen. Wat is ieders rol hierin en leerlingen oplossingen laten bedenken. Wat kan jij doen om dit te stoppen? Verschillende rollen binnen pestproblematiek benoemen.

Stap 7: Interventies- sancties

Wanneer: Als bovenstaande geen (gewenst) effect laat zien en pestgedrag blijft aanhouden.

Waarom: School kan en wil dit gedrag niet accepteren. Beschermen van de veiligheid van leerlingen.

Wie: - intern overleg met leerkracht, APC'er en eventueel directie
- bovenstaande personen in gesprek met ouders van de leerling die gepest wordt en/of de leerling die pest.

Hoe: Intern overleg: mogelijkheden van interventies bespreken voor de groep/ leerkracht.
Met ouders van leerling die gepest wordt: samen in overleg om te komen tot mogelijke oplossingen, eventueel inschakelen externe deskundigheid, overleggen wat school nog kan doen.
Met ouders van leerling die pest: samen met ouders overeen komen tot oplossingen en eventuele externe hulpverlening. Afspraken maken over handelingswijze op school en thuis. Eventuele sancties bespreken zoals: een opstel over de situatie en zijn/haar rol daarin, binnenblijven/ nablijven, schorsing indien het gedrag blijft aanhouden.

Bijlage 2: Gesprek zonder schuldvraag

Let op: een gesprek zonder schuldvraag is niet altijd mogelijk!

Een gesprek zonder schuldvraag is niet altijd mogelijk. Het kan zijn dat het gesprek strandt. Vaak gebeurt dit doordat de gesprekspartners nog te veel in hun emotie zitten waardoor ze (nog) niet in staat zijn om écht te luisteren naar de ander. Soms speelt (ook) dat kinderen ondanks het werken zonder schuldvraag (nog steeds) bang zijn voor straf waardoor zij denken 'als ik me op de vlakte houd, kunnen ze me niet 'pakken'.

Dan benoem je wat er volgens jou gebeurt en meld je dat je er later op terugkomt (eventueel noem je het moment letterlijk) om het gesprek voort te zetten en of het probleem op te lossen.

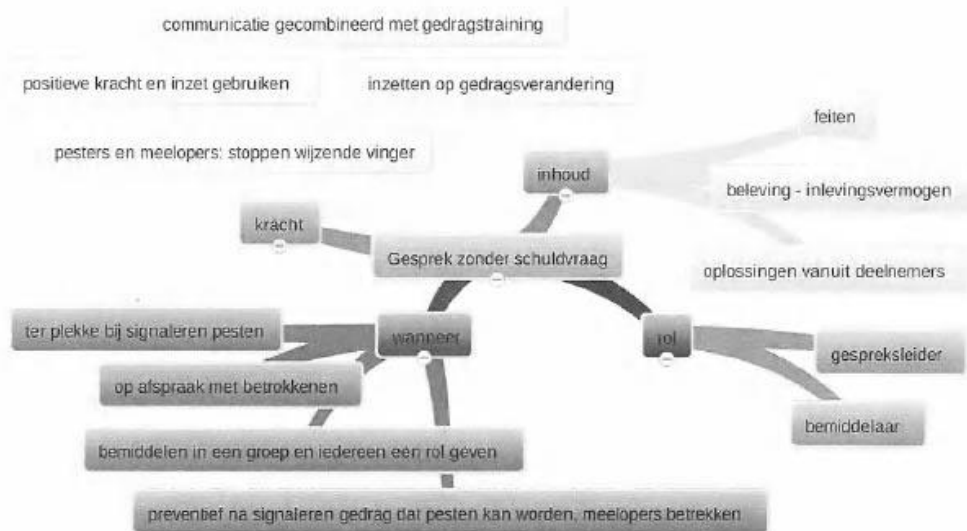
Probeer wel altijd op een positieve manier af te sluiten door kinderen iets positiefs over het gesprek tot nu toe en de inzet die eenieder heeft getoond om het gesprek aan te gaan te laten zeggen. Als het lukt ook tegen elkaar.

Een gesprek zonder schuldvraag kan dus:

- Preventief worden ingezet om een plan te maken om (verdere) conflicten te voorkomen
- Curatief worden ingezet om in te grijpen in een probleem in het hier en nu, ondersteund door het geven van feedback ter plaatse of in reactie daarop op en/ of later moment.

*** Hulpvragen voor een Gesprek zonder Schuldvraag:**

- Wat gebeurt er op school tussen de leerlingen onderling wat je niet leuk vindt?
- Wat is er volgens jou gebeurd?
- Wat dacht je toen?
- Wat voelde je toen?
- Merkte je ook dat jouw lichaam op de situatie reageerde? Voelde je misschien spanning, buikpijn of iets anders?
- Wat heb je toen gedaan of gezegd? Of juist niet?
- Als ik het goed begrijp, dan
- We kunnen blijven heen-en-weer gaan over deze gebeurtenis. Misschien is het handiger om te gaan kijken naar de toekomst. Wat vind jij daarvan? En jij?
- Deed iemand iets aan de gebeurtenis om deze te stoppen?
- Heb jij er iets aan gedaan?
- Hoe was het om niets te doen in deze gebeurtenis?
- Hoe was het om wel iets te doen in deze gebeurtenis?
- Ik wil je een compliment maken ...
- Ik vind het dapper/ moedig/ mooi/ sterk/ open/ eerlijk/ ... van jou dat je (nu) ...
- Als dit nog eens gebeurt, wat wil je dan veranderen?
- Hoe zou je dit doen?
- Waar moet je dan op letten?
- Wie wil ... daarbij helpen?
- Hoe ga je helpen? Wat ga je doen of zeggen? Wat doet de ander?

Gesprek zonder schuldvraag: fasen en stappen

Fase 1: Situatie inleiden

1. contact maken
2. feiten melden door IK-boodschap
3. gevoel melden door IK-boodschap
4. doel aangeven van bemiddelen
5. afspraken maken voor het gesprek

Fase 2: Delen

6. om de beurt laten vertellen -
checken bij een ander -
voorstellen hoe het voor een
ander is

Fase 3: Oplossen

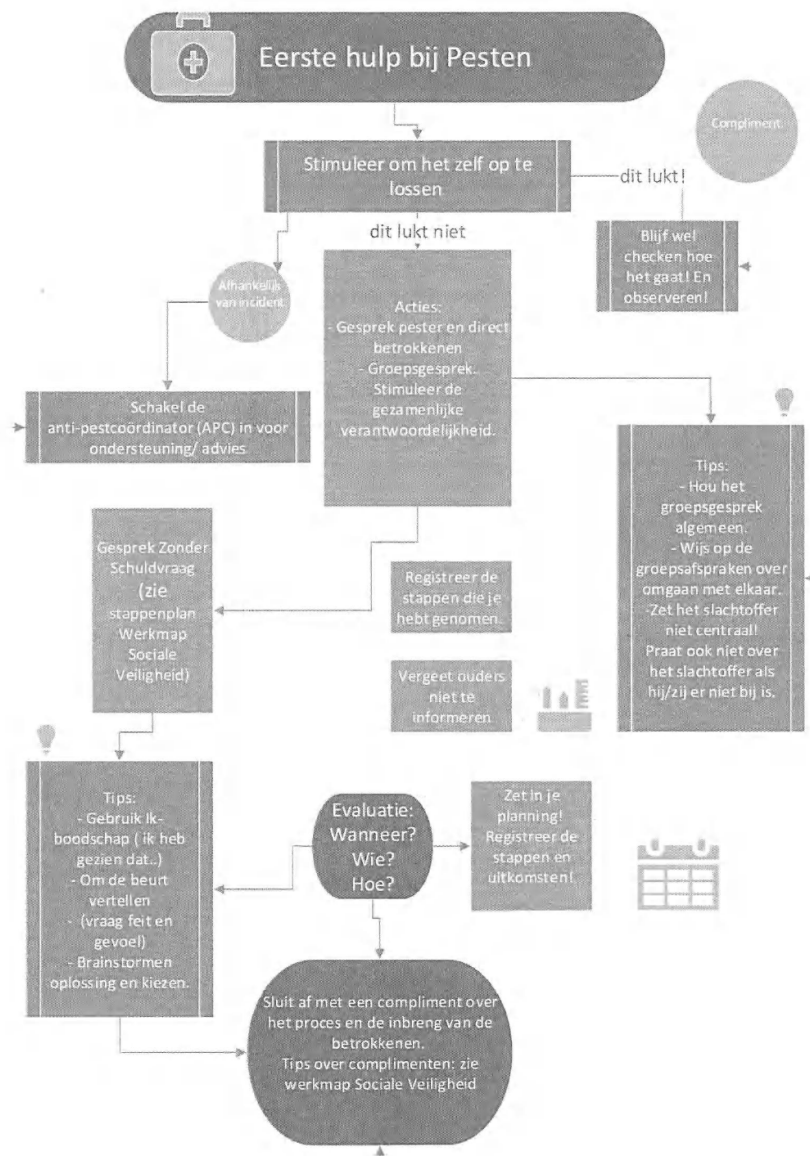
7. brainstormen over oplossingen
8. oplossing kiezen
9. checken: iedereen het ermee eens?
10. evalueren en complimenten

Fase 4: Oefenen

11. oefenen van oplossing, ervaren van gewenste gedrag.
Rollenspel of concreet benoemen.

Fase 5: Afspraken, evalueren en bijsturen

12. afspraken over wanneer en hoe evalueren
13. aanwezig blijven en zo nodig begeleiden, bijstellen
14. vervolggesprek ter evaluatie

Bijlage 4: Kenmerken en gevolgen van plagen en pesten uiteen:

Plagen	Pesten
- Gebeurt af en toe - Kortdurend/tijdelijk - Onbezonnen of spontaan - Humor - Gebeurt door verschillende personen - Gebeurt naar verschillende personen - Wie wie plaagt ligt niet vast - Goedmoedig - Beide partijen hebben plezier - Biede partijen kunne het plagen stoppen - Gelijkwaardig - Onschuldig - Meestal een tegen een	- Structureel - Voortdurend, aanhoudend, gebeurt herhaaldelijk, systematisch - Eenrichtingverkeer - Pesten heeft leiding vanuit ongelijkwaardigheid - Vanuit machtsverhouding wordt deze persoon steeds gepest - Ongelijk strijd, de pester ligt er altijd boven (onmacht<->almacht) - De pester heeft geen positieve bedoelingen - De pester wil (negatieve) macht - Gaat ten koste van de gepeste en de sfeer - Gebeurt berekend (wie, hoe, wanneer) - Men wil vaak iemand bewust kwetsen - Meestal een groep tegenover een geïsoleerd slachtoffer - Neiging tot vaste structuur; pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers
Gevolgen	Gevolgen
- Wordt door de groep als prettig ervaren - Wordt door de geplaagde niet of nauwelijks vervelend gevonden - Wordt als onderdeel van een spel ervaren - Vroegere relaties worden vlug in orde gebracht - Men blijft opgenomen in de groep - Je hebt plezier met zijn ALLEN - De groep lijdt er niet onder - Je kunt oefenen met sociale vaardigheden en weerbaarheid: grenzen aangeven en grenzen van andere verkennen	- Slachtofferrol wordt onderdeel van gedrag - Indien niet tijdig wordt ingegrepen kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk, mentaal als leerprestaties) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn - De gevolgen kunnen lang meegedragen worden door een slachtoffer - Het is niet makkelijk om tot betere relaties te komen; het herstel verloopt moeizaam - Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste slachtoffer, aan de basisbehoefte om "bij de groep te horen", wordt niet voldaan - De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat; iedereen is angstig en alert en men wantrouwt elkaar; men is daarom weinig open en spontaan; geen sprake van (warme) vriendschap - Meelopers willen bij de sterke horen (pester) - Pesters hebben vier keer zo'n grote kans om in een crimineel circuit te belanden, blijkt uit onderzoek.

Bijlage 5: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:
de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan,
achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen,
het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is:

Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "Je hebt de muts van Kevin verstopt. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!". Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.

Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.". Zeg nooit: "Je bent heel gemeen!". Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.

Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.

Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

Nadat het probleem is benoemd richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag.

Wat ga je daaraan doen?

Ook hier geldt: Geef de kinderen de tijd om te antwoorden (vul het niet alvast zelf in)!

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage 6: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem

Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)

Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)

Hoe vaak word je gepest?

Hoe lang speelt het pesten al?

Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?

Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?

Zijn er kinderen die jou wel eens proberen te helpen?

Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

Hoe communiceert de leerling met anderen?

Welke lichaamstaal speelt een rol?

Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?

Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen richting de pester?

Geef de kinderen de tijd om te antwoorden (vul het niet alvast zelf in)

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want niemand kan een ander "klein maken" zonder diens toestemming!

Bijlage 7: Leidraad voor gesprekken met ouders

Ouders van gepeste kinderen:

Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het uitoefenen van een hobby.
Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

Neem het probleem van uw kind serieus.
Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
Besteed extra aandacht aan uw kind.
Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het uitoefenen van een hobby.
Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
Geef zelf het goede voorbeeld.
Leer uw kind voor anderen op te komen.
Leer uw kind voor zichzelf op te komen.